

Белоопашат мишелов *Buteo rufinus*

Описание на вида

Гнездящо-постоянен, преминаващ при миграция и зимуващ вид. Не се наблюдават пикови дни с миграция поради ниската му численост.

Сн. Т. Leventis

Степен на проученост, обзор на наличната информация и принос на проекта

В България миграцията е целенасочено проучвана след 1977 г. (Laine, 1978). По-добре е проучена есенната миграция на белоопашатия мишелов. Пролетният прелет е от края на март до края на април, а есенният – от края на август до края на октомври (Симеонов и др., 1990). В периода 1979 до 2003 г. (с изключение на 1994, 1995, 1997 и 2000 г.) е проучвана есенната миграция на вида в района на Атанасовското езеро, като за 24-годишния период са регистрирани числености от 1 (2001 г.) до 58 (2003 г.) индивида за миграционен сезон (Michev et al., 2011). Според това проучване миграцията на белоопашатия мишелов не е в района на Бургас не е ясно изразена, като по-интензивен прелет се наблюдава през октомври. Миграция на белоопашати мишелови е наблюдавана в района на Балчик през 2003 г. при целенасочено проучване на миграцията, свързано с намерения за развитие на ветропаркове, като за един миграционен сезон са установени да прелитат 54 индивида (НБОИ, 2012). През есента на 2004 г. в рамките на целенасочено проучване на есенната миграция в Източна България, паралелно на 9 наблюдателни точки за целите на Натура 2000, миграция на белоопашати мишелови е установена в района на Добруджа при Българево (24 индивида), Горичане (13 инд.), Балчик (94 инд.), Рогачево (21 инд.), в Източна Стара планина – при селата Баня (30 инд.) и Паницово (10 инд.), в района на Провадийско-Роякско плато при Мадара (33 инд.), в района на Созопол при село Равадиново (16 инд.) и в Странджа при Малко Търново (2 инд.) (BSPB, 2005). Най-голям брой мигриращи белоопашати мишелови през този миграционен сезон са наблюдавани при село Баня. На временни наблюдателни точки при село Могила и Кабиюк могила край Шумен също са установени да прелитат единични птици. При това проучване е установено, че през 2004 г. миграцията на белоопашатия мишелов започва от средата на август и продължава до края на октомври с най-много преминали птици в последните дни на август, през втората половина на септември и в началото на октомври, след което числеността им рязко намалява. През 2005 г. при проучването на есенната миграция в Източна България паралелно на 9 наблюдателни точки, белоопашати мишелови са установени в района на Добруджа при Горичане (15 инд.), Българево (19 инд.), Топола (39 инд.), Безводица (18 инд.), Кремена (13 инд.), Суворово (10 инд.) и Ефрейтор Бакалово (наблюдателна точка Суха река) (17 инд.), в района на Провадия (22 инд.) и Атанасовско езеро (114 инд.), като най-голям брой прелитащи белоопашати мишелови за миграционния сезон е установен на Атанасовско езеро. В периода от 2006 до 2010 г. започват да се провеждат проучвания на миграцията на птиците във връзка с инвестиционни интереси за изграждане на ветрогенератори, като проучванията са съсредоточени основно в Добруджа. При тези проучвания белоопашати мишелови са наблюдавани при Българево, Каварна, Хаджи Димитър, Селце, Могилище, Бежаново, Шабла, Пролез, Горичане, Сърнино, Василево, Люляково, Снягово, Добротич, Телериг, Карапелит, Росица, Александрия, Добрин, Стан, Мировци в численост от 1 до 72 индивида. Най-голям брой мигриращи белоопашати мишелови са установени през 2010 г. при село Снягово – 72 индивида за миграционния сезон (Герджиков, Илиев, 2012). В периода 2008 – 2009 г. проучвания на есенната миграция са осъществени и по поречието на река Дунав и Дунавската равнина, като мигриращи белоопашати мишелови са установени да прелитат в района на село Иваново (в Защитена зона „Ломовете“) – 7 индивида, Въбел (в Защитена зона „Никополско плато“) – 8 индивида, Песчинското блато

(в защитена зона „Комплекс Беленски острови“) - 14 индивида, блатото Кайкуша (в защитена зона „Свищовско-беленска низина“) – 21 индивида и в района на село Златия (в защитена зона „Златия“) – 11 индивида (НБОИ, 2012).

В Световния справочник на миграционните пътища на грабливите птици (Zalles, Bildstein, 2000) като места с миграция на белоопашати мишелови, освен Атанасовско езеро, са посочени Котленска планина, курорта Албена, нос Калиакра, Ломовете, Луда Камчия, Кресна, Пловдив, Софийската котловина, долното течение на река Арда.

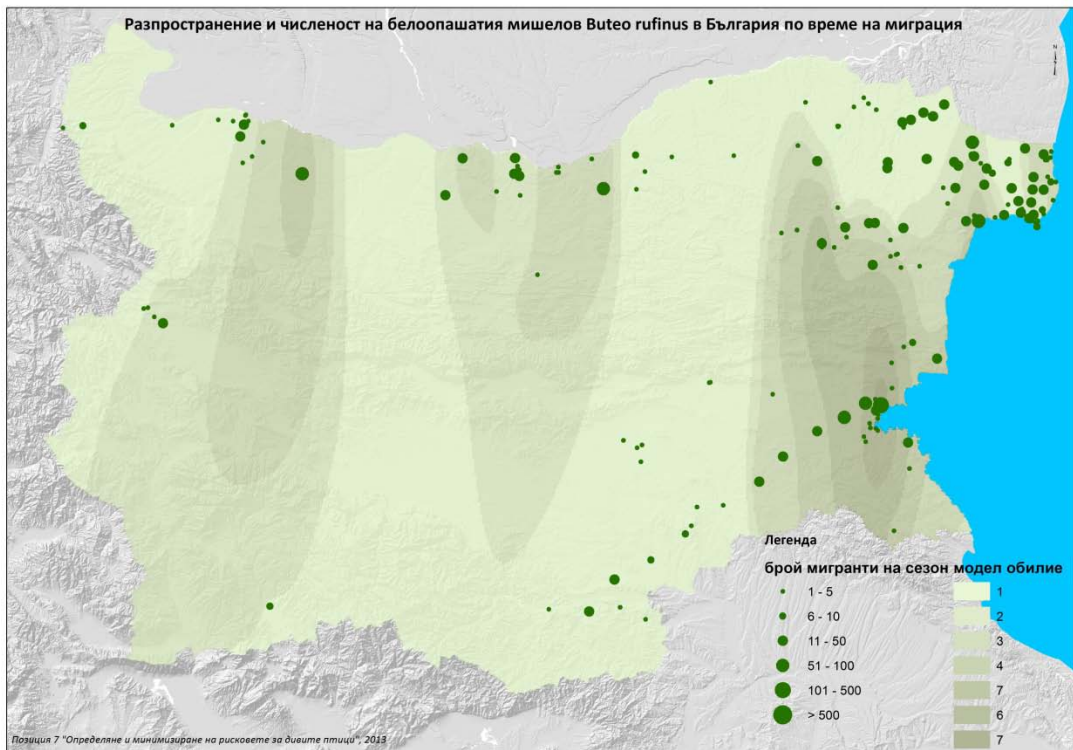
Извън посочените по-горе райони, при случайни наблюдения на птици, белоопашати мишелови по време на есенна миграция са наблюдавани в много райони на страната – в района на Шабленско и Дуранкулашко езеро, язовирите Оногур, Плачидол, Ковачица, Драгоманско блато, Емен, както и в района на селищата Любенова махала, Комщица, Острица, Тополчане, Бенковски, Богданово, Славеево, Пет могили. Обикновено са наблюдавани единични птици (НБОИ, 2012).

През пролетта на 2005 г. при паралелните проучвания на пролетната миграция в Добруджа мигриращи белоопашати мишелови са установени при село Кремена - 4 индивида за миграционния сезон и при Провадия – 22 индивида. През същия сезон е проведено проучване на пролетната миграция по долината на река Места при село Огняново, като там са регистрирани общо 7 мигриращи белоопашати мишелови. В периода на интензивни проучвания на миграцията в Добруджа, поради засиления инвеститорски интерес за изграждане на ветрогенератори, мигриращи белоопашати мишелови са установени при Бежаново, Сърнино, Василево, Люляково, Снягово, Карапелит, Добрин, Александрия, Хаджи Димитър, Суворово, Станата и Добротич. Най-много белоопашати мишелови за миграционен сезон са прелетели в района на село Александрия през пролетта на 2009 г. – 26 индивида и в района на Суворово през 2006 г. и село Бежаново през 2007 г. – по 23 инд. (НБОИ, 2012). По време на проучване на пролетната миграция в Дунавската равнина, при село Въбел (защитена зона „Никополско плато“) през 2010 г. са регистрирани 15 мигриращи белоопашати мишелови.

При случайни наблюдения през пролетния период мигриращи белоопашати мишелови са наблюдавани в Североизточна България в района на град Девня, село Стрелково и село Неофит Рилски през 2011 г. (НБОИ, 2012)

В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици“ в Северна България през 2011 г. бе установено, че белоопашатият мишелов лети на широк фронт над цялата страна, като при Галиче и Брестовица (в Дунавската равнина) са установени най-голям брой мигриращи птици. При Дуранкулак са наблюдавани възрастни и млади птици от една гнездяща в района двойка, които се придържаха там през целия период на есенната миграция, като не са наблюдавани други птици с характер на типични мигранти. По време на проучването на есенната миграция през 2012 г. се установи, че в Добруджа видът мигрира относително равномерно в ниски числености (до 50 индивида) както в Крайморска Добруджа, така и в централните и западните части на района. В Южна България видът мигрира преимуществено в източните райони – най-много птици са наблюдавани на източно разположените точки Суходол, Равнец и Ветрен.

По време на проучването на пролетната миграция през 2012 г. белоопашатият мишелов е наблюдаван да мигрира на всички наблюдателни точки в Добруджа и Южна България. Най-голям брой птици в Южна България е установен при Суходол и Попово, а в Добруджа – при Дуранкулак. Като цяло това са районите, където е регистриран по-интензивен прелет, а на останалите наблюдателни точки са преминали сравнително малък брой птици, разпределени равномерно.

Фиг. 59 Разпространение и численост на белоопашатия мишелов *Buteo rufinus* в България по време на миграция на база на наличната информация

Характеристика на миграцията

Численост и фронт на миграцията

По време на пролетна миграция през България са установени да прелитат около 211 белоопашати мишелови (2012 г.) в района на Добруджа и Южна България. При предишни проучвания в района на Добруджа са регистрирани по-малък птици в сравнение с пролетта на 2012 г., когато са отчетени 86 белоопашати мишелови. Видът е установен в малка численост през пролетта, основно в източната част на страната. Повечето птици са отчетени в Бургаския район и Добруджа и може да се предположи, че там прелетът е по-интензивен. Все пак пролетната миграция на вида в западната част на Южна България, както и в голяма част от Дунавската равнина не е проучена достатъчно, за да се правят обосновани изводи.

По време на есенна миграция през България са установени да прелитат до 618 индивида (2005 г.), като от тях 466 са отчетени на Атанасовско езеро. 534 белоопашати мишелова са отчетени в източната част на Южна България (между Източни Родопи и Бургас) и Добруджа през 2012 г. и 315 индивида в Северна България през 2011 г. Съпоставяйки численостите през различните години и отчитайки че през 2011 г. 265 белоопашати мишелови са прелетели на запад от Добруджа (Лудогорието, Дунавската равнина, Софийското поле) може да се предположи че през есента над страната прелитат между 850 и 900 индивида. През есента белоопашатите мишелови летят над територията на цялата страна, като по-големи концентрации на мигранти се наблюдават в района на Бургас. Прелетът през Добруджа е относително равномерен, но по-интензивен в сравнение с Лудогорието и Дунавската равнина (по данни от периода 2004 – 2010 г.). В Дунавската равнина обаче също е регистриран активен прелет в източната и западната част.

Интензивност и динамика на прелета

Сезонна динамика

По време на пролетна миграция белоопашати мишелови са установявани да прелитат през България от средата на март до средата на май относително равномерно през целия период. В Добруджа по-активен прелет е отчетен през март и първата половина на април, а в Южна България – през втората половина на април и началото на май. Есенната миграция на белоопашатия мишелов започва още в началото на август и продължава до края на октомври, като в Северна България е относително равномерна през целия период, а в Южна България се наблюдава ясно изразен интензивен прелет през втората половина на септември и началото на октомври.

Дневна динамика

Белоопашатият мишелов прелита основно между 8 ч. сутрин и 16 ч следобед. По-активен прелет се наблюдава преди обед, както по време на есенна, така и по време на пролетна миграция. През целия ден повечето птици летят в най-ниския височинен пояс - под 200 м. Броят им в предобедните часове е най-голям. През целия ден прелитат и птици на височина над 200 м, като в предобедните и обедните часове техният брой е по-голям в сравнение със след обяд.

Височинно разпределение на прелитащите реещи птици

Белоопашатият мишелов по време на миграция е наблюдаван да прелита в много широк височинен диапазон - от 2 м до 1500 м. През есента най-голям брой птици прелитат на височина между 100 и 200 м, а през пролетта – между 100 и 150 м. През пролетта на височина между 200 и 300 м, както и на височина под 50 м също са регистрирани голям брой птици. Есенно време също се наблюдават голям брой птици прелитащи под 50 м, но се наблюдава и по-голяма численост на прелитащите птици на височина между 200 и 800 м.

Миграционни потоци

Основното направление на прелитащите белоопашати мишелови в източната част България (от Русе на изток) е север –юг пред есента и юг – север през пролетта. През Дунавската равнина птиците също летят север - юг през есента, на част от мишеловите поддържат посока на югоизток (при Ореш, Писанец и Сливата). По време на есенна миграция в най-източните части на Добруджа, както и в Бургаския район значителен брой птици прелитат и в направления на югозапад.

Използване на района за стационаране и нощуване от реещи птици

По време на есенна миграция са наблюдавани птици в Добруджа, които се задържат до два дни в даден район за да ловуват по време на миграция. Тъй като белоопашатият мишелов прелита поединично, не са намирани ношувки.